

Mortan Johannesen, Felagið Trolskip:

Flakavirkini fáa sítt og söluliðið fær sítt og er nakað eftir — fáa skipini tað

— Er einki eftir, so má landskassin lata studning. Høvdu vit virkað fiskin umborð, so høvdu vit ikki studning fyri neyðini segði Mortan Johannesen m.a. Víðari segði hann:

— Vit kunnu árliga veidda umleið 100.000 tons av botnfisk undir Føroyum og sum ein stóur partur av føroyingum skulu liva av. Stóri spurningurin er, hvussu vit skulu umseta hesa veiðu.

Mortan Johannesen segði, at fyri kanska bert 20 árum síðani, varð mesta av veiðuni virkað umborð á føroyskum skipum. Hetta var fyrsta floks vora.

— Vit hoyrdu Thulesen greiða frá, at keypararnir ynsktu at fáa meiri av før-

oyskum virkaðum fiski. Einki var til hindurs fyri at selja, sjálvt um tað var nógur fiskur á marknaðinum.

Fyrst í 70-árunum fer ein umlegging fram. Ein stóur partur av tí, sum fiskað verður, verður ferdur í land til at virka á virkjunum.

Samstundis verður tað sett ein «lóg» fyri hesi virkini, at tey skulu kunna geva yvirskot. Til tess verður eitt skiftisavlop sett í gildi. Hetta skiftisavlop er so mikið høgt, at

virkið skal kunna klára seg.

Mortan Johannesen visti síðani á, at hetta skiftisavlopið verður litið og einki ávirkað, um tú ger eina vøru, sum er dygdargóð ella minni goð. Ja, í einstøkum førum er tað betri fyri virkini at framleiða eina biliga vøru. Tað gevur so størri skiftisavlop til virkið.

— Viðvikjandi söluliðnum, so fær tað síni prosent av tí, sum selt verður. So hvørki virkið ella söluliðið lida nakra neyð.

Mortan Johannesen og Osmund Justinussen

— Er nakað eftir at falla á til tey skip, sum hava fiskað henda fiskin spurdi Mortan Johannesen. — Er nakað eftir, skulu skipini fáa tað. Er einki eftir, ja so má landskassin út við pengunum sum studningur.

Flakavirkini fáa sítt, söluliðið fær sítt. Hasi bæði liðini hava nokk.

Mortan Johannesen spurdi politikarnar, sum býta henda studning út: — Teir fastlentu og teir alment løntu siga, at hesin studningurin skuldi ikki

verið. Eru tit greiðir yvir, at hetta verður brúkt sum ein soviputa hjá virkjunum og söluliðnum.

Skiftisavlopið er har. Og prosentini eisini.

So kann ein spyrja. Er nakar møguleiki at minka um studningin. Og tað vil siga: til at føra ein politik, har tað verður meira forðlað á virkjunum og hvar söluliðið ger meira fyri at selja vøruna.

At enda segði Mortan Johannesen, at tað eisini er ein annar máti. — Eg komi ikki við einum upp-

skoti, men eg nevni tað bert. Ein annar máti at sleppa undan studninginum. Um vit seta flakalínjur umborð á skipini og lata tey virka fiskin umborð og hvørt skip siglur niður til marknaðin við fiskinum. Skipini nýtast tá ongan studning.

Hetta er bert ein spurningur til politikarnar.

Óli Jacobsen, Føroya Fiskimannafelag:

Dekkini á summum skipum so vánalig — at tað ber als ikki til at blóðga

— Orsøkin til trupulleikarnar við botnfiskaveiðuni stavar frá tí, at tað er jú ein spildurnýggj vinna, sum er bygd upp. Fyri 12 árum síðani var ikki ein trolari, sum fiskaði undir Føroyum og landaði til flakavirkini í Føroyum. Hetta er nakað heilt nýtt. Tað gingi fleiri ár til tað komu fleiri trolarar. Alt hetta er bygt upp síðani miðskeiðis í 70-unum. So tað er kanska ikki so lógð, at vit hava hesar trupulleikar. Trolaraflostin er øktur úr 0 upp í 100 skip uppá stutta tíð. Í dag umboðar hesin flostin 75% av veiðuni til flakavirkini. Útróðurin er samstundis minkaður úr teimum 100% niður í 20 til 25%.

Men tað er heilt vist ikki undirskot, tá vit hugsa samfelagsbúskaparlaga.

Studningurin, sum verður latin til fiskiskipini, gevur nógva av sær til samfelagið. Arbeiði verður umborð, á landi, og síðani alt tað, sum hetta arbeiði gevur av sær.

Andras helt, at tað hevði verið best við ongum studningi. Men hvat nú um vit ongantið høvdu sett nakran studning í gildi. Tá hevði bæði toskur og hýsa verið fullt út fiskað. Tað hevði loyst seg at fiska hesi fiskasløgini. Men eg rokni ikki við, at tað hevði verið fiskað nógvur upsi, kongafiskur ella blálanga.

Tá eg byrjaði í Ráfiskagrunninum, var avrokningarprisurin fyri upsa 50 oyru fyri kilo, og tað er ikki ringt at gita sær til, at við 50 oyrum fyri kilo, hevði ikki verið lætt at fingið nakran at fiska upsa. Tí gjørdi vit tað, at tann peningurin, sum Ráfiskagrunnurin fekk at ráða yvir og sum onkur kanska heldur átti at verið býttur javnt út millum øll fiskasløg, varð brúktur til

at elva monnum at fiska upsa og kongafisk.

Sølutrupulleikar

Úrslitið er so tað, at meðan upsin var 5% av samlaðu veiðuni í 1975 — kanska 2000 tons — so er upsaveiðan komin uppá 30.000 tons ella 40% av allari veiðuni. So, veiddu vit bert fiskasløg, sum tað loysti seg at veiða, so hevði allur flostin liggið omaná toskinum og hýsunum.

Um orsøkina til tann stóra studningin, sum fiskiflostin hevur fingið í ár segði Óli Jacobsen, at tað er ikki tí, at fiskiveiðan er økt so nógva. Tað er serliga veiðan eftir toski sum er økt, og toskurin hevur so ikki dreinað landskassin. Upsafiskiveiðan er um tann sama, tó økt eitt sindur. Men tað er her vit hava havt trupulleikarnar.

Og tað er orsakað av marknaðarviðurskiftinum. Vit hava upplivað eitt slíkt fall í marknaðarprisum sum ongantið fyrr. Og tað er jú soleiðis, sum skipanin virkar við áseting av ráfiskaprisum, at tá prisurin fellur 10%, so

Óli Jacobsen er við at gera seg kláran

ávirkar tað umleið 20% av avrokningarprisin. Vit hava upplivað eitt fall í prisinum upp umleið 2 kr. Fiska vit so 30.000 tons av upsa, so svarar hetta til 60 mill. kr. í studningi um árið. Tað er klárt, at tað hevur skapt trupulleikar í skipanini.

Tað, sum nú er hent, er, at prisurin fyri trolfisk er lækkaður rættiliga nógva, umleið 40 til 50 oyru fyri kilo. Í løtuni verður trolveiddur toskur 1 stuðlaður við 32 oyrum, millumfiskur rindar 58 oyru til grunnin, og hýsa rindar 52 oyru, meðan upsin fær 2,32 kr. Og tað hevur einki verið gjørt fyri at fáa eina skipan, sum kanska hevði verið meira rimulig.

Hetta kann so bert ganga í ár, tí vit hava havt rokfiskiskap.

Vit hava havt eitt fiskari, sum fiskifrøingarnir allir siag, at fiskastovarnir ikki tola. Um

vit koma inn í 1984 og fiskiskapurin verður normalur aftur sum í 1982 og 81, tá frygti eg fyri, at tað verða ikki nógvar fiskimannaintøkur at reypa av. Tí tá skal ein jú regula inntøkurnar í 1982 og 81 við teimum prishækkingum sum hava verið.

Nú hevur Anfinn Kallsberg sagt okkurt um, at hann ætlar at broyta studningsskipanina, men eg haldi, at hann eigur at ansa eitt sindur eftir. Tað kundi verið áhugavert at fingið at vita, hvussu hann kundi hugsað sær hesa skipan broytta. Henda skipan hevur verið umrødd so leingi, men eingin hevur funnið fram til at bota um hana. Møguliga hevur Anfinn Kallsberg funnið fram til loysnina.

Óli Jacobsen kom síðani inn á góðskuna á fiska-

vørunum og segði: — Tað er heilt tragiskt, at hoyra bæði Svend Thulesen og Robert Poulsen greiða frá, at keypararnir eru betonkiligir við okkara fisk, tí at góðskan ikki er í lagi.

Nú havi eg tvær ferðir verið á fundi í landsstýrinum í samband við góðskuna. Tá varð sagt, at nú mátti okkurt gerast. Nakað er so gjørt, men helst ikki nóg mikið.

Eitt, sum hevur verið vist á, er, at nógvir av trolarunum eru ikki bygdir til hetta endamálið. Teir hava eitt slíkt arbeiðsdekk, at tað als ikki ber til at arbeiða fiskin nóg væl. T.d. hava vit trolarar, har tað als ikki ber til at blóðga. Um vit so koyrdu 100 mans umborð, so bar tað kortini ikki til at blóðga.

Tað hevur verið lagdur stórus dentur á á umrøddu fundum at fáa eina lóg-gildind av arbeiðsdekkunum, so at í hvussu so er dekkini kunnu svara til tey krøv, sum krevjast, fyri at góðskan er í lagi.

So vilt eg havi frætt, so er einki meira hent á tí økinum. Tað er annars klárt, at alt má gerast fyri at góðskan kann vera í lagi. Vit eru trongdir alla staðni. Vit hava trupulleikar við upsamarknaðinum og við toskamarknaðinum — og hetta er tað, sum í ár umboða 70% av okkara veiðu.

Studningurin

Óli Jacobsen segði seg var ósamdan við ein av fyrilestrarhaldarunum, Andras Kristiansen, ið segði, at fiskivinnan í dag verður rikin við samfelagsligum undirskoti.

— Tað haldi eg er at blanda tingini saman. Tað er møgult, at talan er um undirskot í fyrsta umfari.